

Luterilais-ortodoksinen yhteiskomissio kasteen sakramentista (mysteristä)

https://www.lutheranworld.org/sites/default/files/2004-Lutheran_Orthodox_Dialogue-EN.pdf

Kirkon mysteeri.

C. Kaste ja mirhavoitelu kirkollisen initiaation sakramentteina ¹

LAUSUNTO

Luterilais-ortodoksinen yhteiskomissio, tavatessaan Sigtunassa, Ruotsissa 1998, valitsi aiheen ”Kirkon mysteeri” seuraavalle keskustelukierrokselle. Aihetta on käsitelty tähän mennessä kolmen ala-otsikon alla: a) ”Kirkon mysteeri: sana ja sakramentti” (Damaskos, Syyria, 2000, §2); b) ”Sakramentit (mysteria) pelastuksen välineinä” (Oslo, Norja, 2002, §6); c) ”Kaste ja mirhavoitelu kirkollisina initiaation sakramentteina” (Durau, Romania, 2004). Siten Oslon lausuma rakentuu yksimielisyydelle, joka on aiemmin saavutettu aiheesta ”Sana sakramentit (mysteria) kirkon elämässä”. Kuitenkin se ottaa huomioon myös aiemman yksimielisyyden, erityisesti 1998 lausumassa saavutetun: ”Pelastus: armo, vanhurskauttaminen ja synergia”. Komission aiempi työ on vahvistanut sekä että ”pelastus on todellista osallisuutta armosta Jumalan luontoon” (Sigtuna, 1998 §6) ja että sakramentit/mysteria ovat ”pelastuksen välineitä, so. erityisiä jumalallisia kirkon toimituksia uskovien pelastukseksi” (Damaskos 2000 §2).

Tämä lausuma rakentuu yhteisymmärrykselle, joka saavutettiin Oslolla. Se ”painottaa varhaiskirkon initiaatiosakramentteja, so. kastetta, mirhavoitelua ja eukaristiaa” (Oslo, 2002 §6). Duraussa tutkimme lähentymistä ja eroavia alueita kristillisen initiaation prosessissa keskittyen kolmeen tapahtumaan: kuolemaan Kristuksen kanssa, ylösnousemukseen Kristuksen kanssa ja Pyhän Hengen lahjaan.

Menetelmämme on ollut verrata initiaatorittemme, koska uskomme, että ne ilmaisevat selvästi kirkkojemme opetusta. Ortodoksiset initiaatoritit löytyvät Euchologionista, joka on käännetty eri liturgisille kielille. Englanninkielinen käännös, jota tässä käytetään, on Amerikan antiokialaisesta ortodoksisesta kirkosta (1987). Luterilaiset pyhän kasteen riitit perustuvat Kastekirjaseen (Taufbüchlein), joka on Lutherin Vähän katekismuksen liitteenä Sovinnon kirjassa (The Confessions of the Evangelical Lutheran Church), toimittaneet Kolb ja Wengert (2000). Pyhän kasteen riitti Lutheran Book of Worship -kirjassa (1978), joka on julkaistu Pohjois-Amerikassa ja käytetty laajalti muissa luterilaisissa kirkoissa, sisältää elementtejä, jotka on palautettu varhaisesta patristisesta perinteestä luterilaisen liturgisen uudistusliikkeen vaikutuksesta.

1. Luterilaiset ja ortodoksit ovat yksimielisiä, että pääsy yhden, pyhän, katolisen ja apostolisen kirkon elämään on lahja, jonka Jumala antaa sakramenttien kautta, jotka toimitetaan kirkossa. ”Tehkää parannus, ottakaa kaikki kaste Jeesuksen Kristuksen nimeen, niin että syntinne annetaan anteeksi ja saatte Pyhän Hengen lahjan” (Ap.t. 2:38). Molemmissa traditioissa kasteen sakramentti toimitetaan vedellä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen (vrt. Matt. 28:19). Siksi pelastus on kolmiyhteisen Jumalan teko. Molemmissa traditioissa

¹ Suom. Tomi Karttunen.

kasteen toimittaa normaalisti vihitty pappi: ortodoksisissa kirkkoissa tämä tehdään normaalisti upottamalla kolme kertaa ja luterilaisissa kirkkoissa normaalisti valelemalla vettä kolmesti päähän. Molempien traditioiden välillä on yksimielisyys, että upottaminen on vertauskuvallisesti osuvin muoto tämän sakramentin toimittamisessa. Luterilaiset ja ortodoksit ovat myös yksimielisiä, että hätäkastetapauksissa kasteen saavat toimittaa maallikot. Kirkkomme ovat yksimielisiä, että kaste on toistamaton.

2. Kristillisen initiaation prosessissa on kolme perusosatekijää: kuolema Kristuksen kanssa, ylösnousemus Kristuksen kanssa ja Pyhän Hengen sinetti. Ortodokseille kristillinen initiaatio saa täyttymyksensä pyhässä eukaristiassa. Luterilaiset eivät tavallisesti puhu eukaristiasta initiaation sakramenttina, mutta kun vanhempi lapsi tai aikuinen kastetaan, henkilö saa välittömästi osallistua eukaristiaan.
3. Valmistauduttaessa kristilliseen initiaatioon ortodoksiset ja luterilaiset kirkot käyttävät omia eksorsismi-riittejään. Ortodoksisessa kastejärjestyksessä pappi sanoo: ”Oi Herra ... katso palvelijaasi. Koettele häntä ja tutki häntä ja poista hänestä kaikki pahan toiminta. Moiti saastaisia henkiä ja karkota ne ja puhdista kätesesi työt...” (Service Book, s. 147). Luterilaisessa Kastekirjasessa pappi sanoo: ”Lähde hänestä (nimi) sinä epäpuhdas henki ja tee tilaa Pyhälle Hengelle” (Book of Concord, s. 373).
4. Sekä luterilaiset että ortodoksit sisällyttävät initiaatoriihtiinsä paholaisen poisajamisen ja uskon tunnustamisen. Ortodoksipappi kysyy kastekandidaatilta tai kummilta kysymyksen: ”Luovutko Saatanasta ja kaikista hänen enkeleistään ja kaikista hänen teoistaan ja kaikesta hänen palvelemisestaan ja kaikesta hänen ylpeydestään?” (Service Book, s. 148). Samoin luterilainen pappi kysyy: ”Luovutko paholaisesta?” (Baptismal Booklet, s. 374). Ortodoksisessa riitissä tätä seuraa välittömästi Kristuksen tunnustaminen ja Nikean-Konstantinopolin uskontunnustus (325/381), kun taas luterilaisessa riitissä käytetään apostolista uskontunnustusta. Siten molemmissa traditioissa kastekandidaatin usko tai kummien usko ilmaistaan uskontunnustuksen kautta.
5. Vaikka teologisessa keskustelussa voidaan osoittaa erilaisia vaikutuksia osallistumisellemme Kristuksen kuolemaan ja ylösnousemukseen, ne muodostavat kuitenkin ykseyden liturgisissa riiteissämme ja käsittelemme niitä siksi yhdessä tässä asiakirjassa. Luterilaiset ja ortodoksit ovat yksimielisiä, että osanottomme Kristuksen kuolemaan ja ylösnousemukseen välittää meille seuraavat lahjat: vanhan Aatamin kuolema (vrt. Room. 6:6), yhdistyminen Kristuksen kanssa (vrt. Room. 6:5), lunastus, pyhitys, lihan ja hengen puhdistuminen (vrt. 1 Kor. 6:11), kuolemasta ja paholaisesta vapautuminen, syntien anteeksianto, voitto synnin vallasta (vrt. Room. 6), sielun valaistuminen (vrt. Hepr. 6:4), uudestisyntyminen, uusi syntymä (vrt. Tiitus 3:5), uusi elämä Kristuksessa, pääseminen Jumalan lapsiksi (vrt. Room. 8:16), Jumalan kuvan uudistuminen (vrt. Kol. 3:10, Ef. 3:10), ikuinen elämä ja liittyminen Kristuksen ruumiiseen, kirkkoon.
6. Näiden lahjojen välittyminen tulee selvästi ilmi sekä luterilaisissa että ortodoksisissa initiaatoriihteissä. Luterilaisessa järjestyksessä pappi kohdistaa sanansa läsnäolijoille ja selittää kasteen merkityksen: ”Pyhässä kasteessa armollinen taivaallinen Isämme vapauttaa meidät synnistä ja kuolemasta liittämällä meidät Herramme Jeesuksen Kristuksen kuolemaan ja ylösnousemukseen. Synnymme langenneen ihmiskunnan lapsiksi; kasteen vedessä synnymme uudelleen Jumalan lapsiksi ja ikuisen elämän perillisiksi. Veden ja Pyhän Hengen kautta meistä tehdään kirkon jäseniä, joka on Kristuksen ruumis” (Lutheran Book of Worship, s. 121). Lahjoja painotetaan myös Lutherin tulvarukouksessa, joka heijastuu useimpiin luterilaisiin riitteihin: ”...Oman kuolemansa ja ylösnousemuksensa kasteella rakas Poikasi on vapauttanut meidät synnin ja kuoleman siteistä ja on avannut tien

- iloon ja iankaikkisen elämän vapauteen. Hänestä tehtiin valtakunnan ja puhdistumisen ja jälleensyntymisen merkki... Vuodata Pyhä Henkesi, niin että ne, jotka täällä kastetaan saavat uuden elämän. Pese pois niiden synti, jotka puhdistetaan tällä vedellä ja tee heistä kunniakkaan valtakuntasi perillisiä” (Lutheran Book of Worship, s. 122).
7. Ortodoksisessa riitissä pappi sanoo kasteveden yllä: ”... Kaiken Herra, näytä tämän veden olevan lunastuksen vettä, pyhityksen vettä, lihan ja hengen puhdistus, siteistä vapautuminen, syntien anteeksianto, sielun valaistuminen, uudestisyntymisen pesu, hengen uudistuminen, sinun pojaksesi ottamisen lahja, turmeltumattomuuden vaate, elämän lähde. ... Olet välittänyt meille ylhäältä uuden syntymän veden ja hengen kautta. Siksi, oi Herra, osoita läsnäolosi tässä vedessä ja anna, että se, joka kastetaan siinä, muuttuu. että hän voi luopua vanhasta ihmisestä, joka on lihan himon turmelema ja että hänet puetaan uuteen ihmisyyteen ja uudistetaan Hänen kuvakseen, joka hänet loi, että haudatuksi tultuaan sinun kuolemasi mallin mukaan kasteessa he voi samalla tavoin osallistua sinun ylösnousemukseesi...” (Service Book, s. 155–6).
 8. Ortodoksit ja luterilaiset ovat yksimielisiä, että kristillisen initiaation kolmas osatekijä on Pyhän Hengen lahja ja sinetti (2 Kor. 1:22; Ef. 4:30). Luterilaisissa riiteissä Hengen lahja yhdistetään käten päällepanemiseen ja joko kasteen jälkeiseen siunaukseen tai rukoukseen Hengestä. Sen jälkeen, kun pappi valelee vettä kolmesti kastettavan päähän Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen, [Lutherin] Kastekirjanen jatkaa rukouksella: “Kaikkivaltias Jumala ja Herramme Jeesuksen Kristuksen Isä, joka on antanut sinulle syntymän veden ja Pyhän Hengen kautta ja on antanut sinulle kaikki syntisi anteeksi, vahvistakoon sinua armollaan iankaikkiseen elämään.” (Baptismal Booklet, s. 375)
 9. Luterilaisissa kirkoissa on tavanomaista myös, että pappi asettaa molemmat kätensä vasta kastetun päälle ja rukoilee Pyhää Henkeä: ”Jumala, Herramme Jeesuksen Kristuksen Isä, kiitämme sinua, että vapautat poikasi ja tyttäresi synnin vallasta ja nostat heidät uuteen elämään tämän pyhän sakramentin kautta. Vuodata Pyhä Henkesi N.N:n päälle: viisauden ja ymmärryksen henki, neuvokkuuden ja voiman henki, tiedon ja Herran pelon henki, ilon henki sinun läsnäolossasi” (Lutheran Book of Worship, s. 124). [Amerikan luterilaisten] Lutheran Book of Worship -kirjan käsikirja huomauttaa, että “käten päällepaneminen ja rukous Pyhän Hengen lahjoista antaa signaalin paluusta varhaiskirkon liturgiseen rikkauteen, joka menetettiin, kun konfirmaatiosta tuli erillinen riitti” (s. 31). Lutheran Book of Worship -kirjan mukaan pappi voi tehdä ristinmerkin juuri kastetun otsalle ja sanoa: “N.N., Jumalan lapsi, olet saanut Pyhän Hengen sinetin ja Kristuksen ristin merkin ikuisesti” (s. 125). Luterilaiset kirkot, jotka seuraavat tätä riittiä, ovat ottaneet uudelleen käyttöön mirhalla voitelun rituaalisen toimituksen ja selvästi erottaneet sen erityiseksi hetkeksi kastetoimituksessa, vaikka ne eivät määrittele sitä teologisesti erilliseksi sakramentiksi.
 10. Pyhän Hengen lahja on selkeämpi ortodoksisessa riitissä. Ottaen tarkasti huomioon patristisen tradition ortodoksit näkevät perustavan paralleelin kirkon sakramentteihin osallistumisen ja historiassa toteutuvan pelastushistorian välillä, joka lähtee Isästä Pojan kautta Pyhässä Hengessä. Upottamisen jälkeen pappi voitelee vasta kastetun pyhällä mirhalla (myron) sanoen: ”...ihmisiä rakastava kaikkien kuningas, anna myös hänelle sinun pyhän ja kaikkivaltiaan ja ylistettävän Henkesi sinetti...” (Service Book, s. 159). Siten, kuten Jeesus Kristus vastaanotti Pyhän Hengen lahjan ihmislunnonssaan, niin täytyy kaikkien, jotka seuraavat häntä, helluntaina kokoontuneen kirkon mallin mukaisesti, vastaanottaa sama lahja. Pyhä mirhavoitelu (kastetun voitelu pyhällä mirhalla ja rukous Pyhän Hengen saamisesta) on erillinen mutta erottamaton sakramentti, joka tuo yksittäiselle

uskovalle kirkon oman helluntain. Saatuaan Hengen lahjan uskovat valmistetaan ja varustetaan eukaristialle osallistumiseen, sakramenttiin, joka vaikuttaa yhdistymisen Kristuksen kanssa, niin että heistä tulee todella yksi ruumis (syssomos) hänen kanssaan ja yksi veri (homaimos). Siten ortodoksisessa traditiossa kaikki, jotka on kastettu ja voideltu mirhalla, päästetään välittömästi eukaristialle, mukaan lukien pienet lapset. Ortodoksinen traditio antaa erityisen merkityksen pyhälle mirhalle, joka valmistetaan pyhällä viikolla joka kymmenes vuosi puhtaasta oliiviöljystä ja 50 muusta aromaattisesta mausteesta ja symbolisoi mirhavoitelun kirkollista luonnetta, joka yhdistää kastetun maailmanlaajaan kirkkoon Pyhän Hengen kautta.

11. Ortodoksit ja luterilaiset kokouksessaan Duraussa lokakuun 6.–15. päivä 2004 totesivat, että kristillisen initiaation kolme elementtiä sisältyvät suuressa määrin molempien riihteihin. Nämä osatekijät saavuttavat täyttymyksensä kristityn täydessä osallistumisessa Kristuksen ja hänen kirkkonsa elämään syömällä hänen ruumiinsa ja juomalla hänen verensä pyhässä eukaristiassa. 13. luterilais-ortodoksisen yhteiskomission aihe on: Kirkon mysteeri: D. Pyhä eukaristia kirkon elämässä.

Luterilais-ortodoksisen yhteiskomission täysistunto

Duráu, Romania

6.–15. lokakuuta 2004